

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ВТОРОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2013 ГОДИНА

През второто тримесечие на 2013 г. БВП възлиза на 19 398 млн. лв. по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 9 918 млн., като на човек от населението се падат 1 363 евро. Сезонно изгладените данни показват растеж от 0.2% на БВП през второто тримесечие на 2013 г. в сравнение със съответното тримесечие на предходната година и намаление от 0.1% спрямо първото тримесечие на 2013 година.

БВП в стойностен обем, текущи цени

Второ тримесечие на 2013 година

По предварителни данни производеният брутен вътрешен продукт¹ (БВП) през второто тримесечие на 2013 г. възлиза на 19 398 млн. лв. по текущи цени (табл. 1 от приложението). На човек от населението се падат 2 666 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.498526 лв. за щатски долар БВП възлиза на 12 945 млн. долара и съответно на 1 779 долара на човек от населението. Преизчислена в евро, стойността на БВП е 9 918 млн. евро, като на човек от населението се падат 1 363 евро.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност² през второто тримесечие на 2013 г. е 16 691 млн. лв. по текущи цени.

През второто тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката се увеличава с 1.0 процентен пункт и достига 6.4%. Индустриалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 1.3 процентни пункта и достига 31.8%. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, се увеличава и достига до ниво от 61.8% при 61.5% през съответния период на предходната година.

¹ Брутният вътрешен продукт (БВП) по пазарни цени е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика.

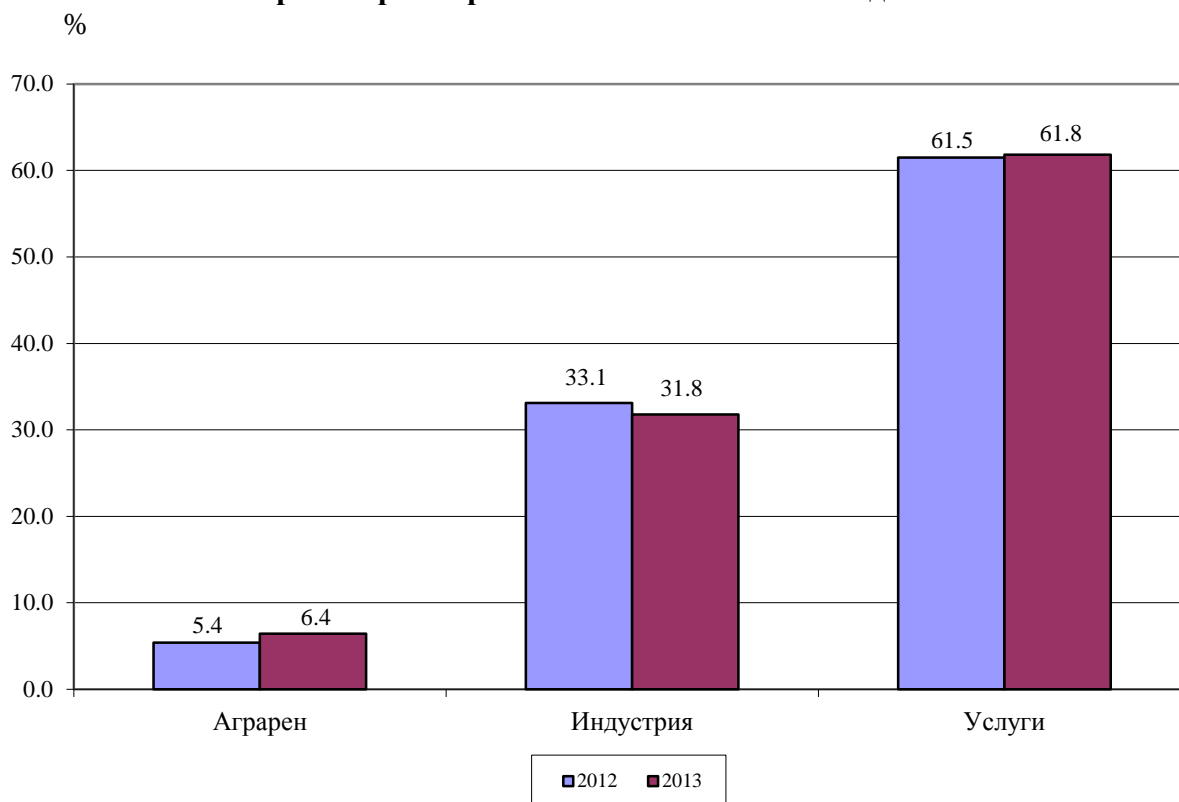
- БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентните институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване) плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги.

- БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² Брутната добавена стойност (БДС) по базисни цени е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Фиг. 1. Относителен дял на брутната добавена стойност по икономически сектори през второто тримесечие на 2012 и 2013 година

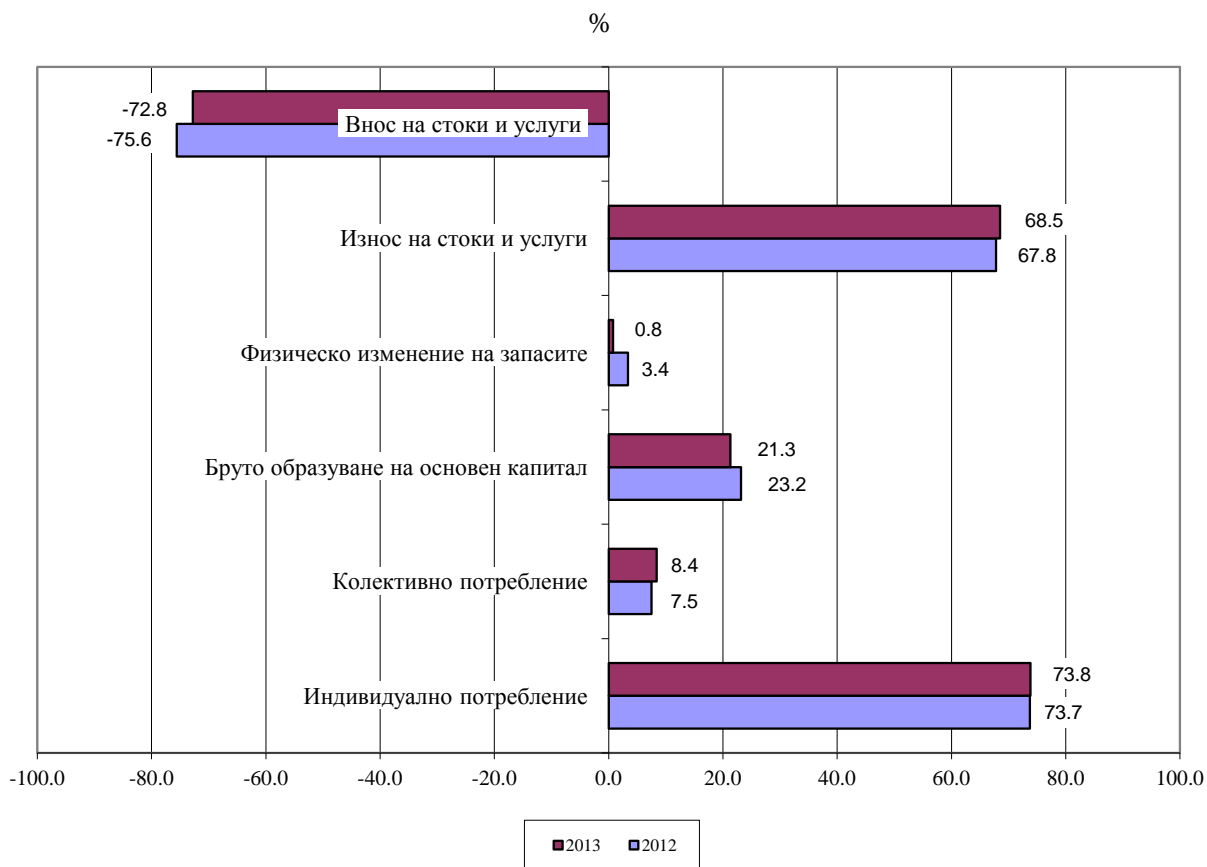
За крайното потребление¹ през второто тримесечие на 2013 г. се изразходват 82.2% от произведения БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал²) формират 21.3% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е отрицателно.

¹ Разходите за крайно потребление включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

² Бруто образуването в основен капитал се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

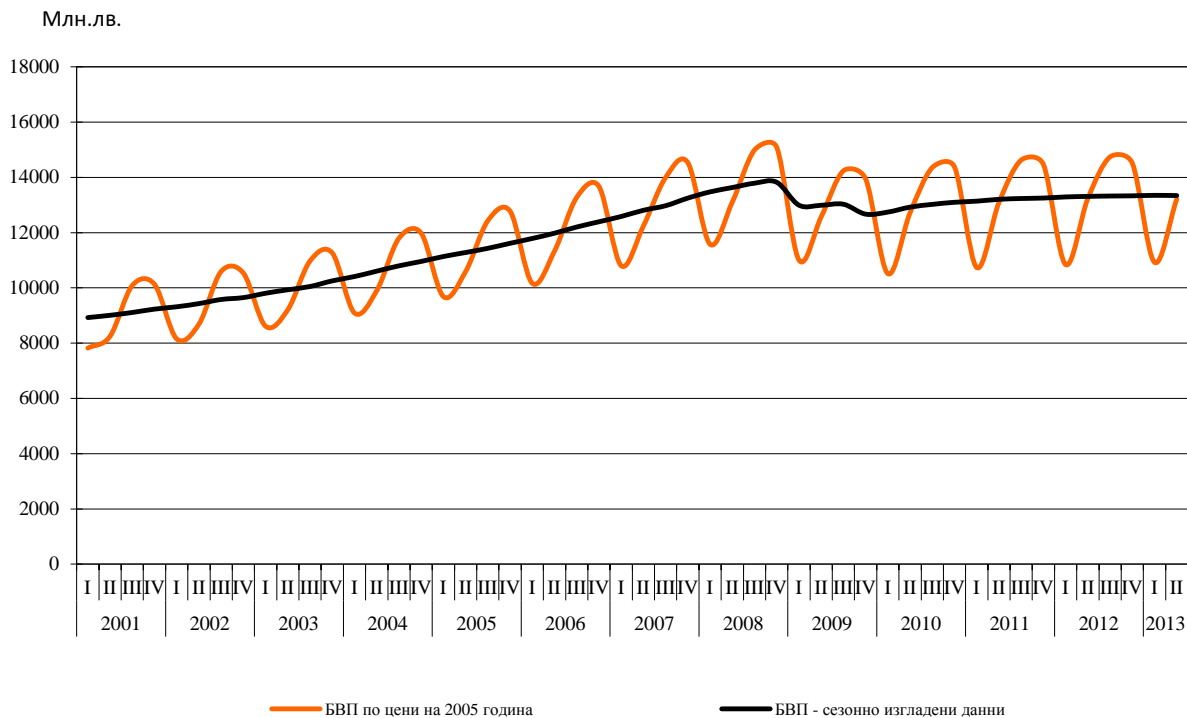
Фиг. 2. Компоненти на използвания БВП през второто тримесечие на 2012 и 2013 година

Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти

Фиг. 3. БВП по тримесечия по средногодишни цени на 2005 година

Тримесечни изменения

През второто тримесечие на 2013 г. БВП¹ и брутната добавена стойност намаляват спрямо първото тримесечие на 2013 г. с 0.1% (табл. 2 от приложението).

По предварителни данни за второто тримесечие на 2013 г. крайното потребление бележи ръст от 1.0% спрямо предходното тримесечие, а бруто образуването в основен капитал намалява с 2.4%. Износът на стоки и услуги увеличава равнището си с 2.3%, а вносът на стоки и услуги с 2.4%.

¹ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в „Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане“. Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Demetra, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. На сезонно изглаждане се подлагат тримесечните данни за компонентите на БВП по производствения метод и по компоненти на разходите за крайно използване. Прилага се директен метод за сезонно изглаждане, при който агрегираните показатели и техните компоненти се подлагат на самостоятелно изглаждане. В резултат на това е налице неадитивност на сезонно изгладените данни - агрегираните показатели не са равни на сумата от техните компоненти. Параметрите на модела за сезонно изглаждане се определят в началото на всяка календарна година, както и при промяна на използваната класификация на икономическите дейности. Така определеният модел се използва за ревизиране на сезонно изгладените стойности за тримесечията в рамките на динамичните редове. От септември 2011 г. данните в областта на националните сметки се представят по КИД - 2008. Повече информация може да се намери в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт“, методология: [Тримесечни сезонно изгладени данни](#).

Годишни изменения

БВП нараства с 0.2% през второто тримесечие на 2013 г. в сравнение със същото тримесечие на предходната година.

През второто тримесечие на 2013 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност се увеличава с 0.2%. Динамиката на брутната добавена стойност се определя от регистрирания растеж в: аграрния сектор - 6.2%, професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности - 2.7%, създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения - 2.6%, финансови и застрахователни дейности - 2.0%, промишлен сектор - 1.4%, държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа - 0.8%, и търговия - 0.6%.

По отношение на компонентите на крайното използване принос за регистрирания положителен икономически растеж има колективното потребление с 2.6%. Индивидуалното крайно потребление бележи спад спрямо съответното тримесечие на предходната година с 1.3%. Бруто образуването на основен капитал нараства с 1.4%. Вносът и износът на стоки и услуги отбелязват ръст съответно от 2.0 и 4.5% спрямо съответното тримесечие на предходната година.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент № 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични в интернет страницата на НСИ¹.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

---

¹ Вж. www.nsi.bg, Национални сметки.

Приложение

Таблица 1

Брутен вътрешен продукт за второто тримесечие на 2013 година¹

		Второ тримесечие на 2013 година		
		стойностен обем в текущи цени	относителен дял	
			в БДС	в БВП
		млн. лв.	%	%
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+3+4):	16691	100.0	86.0
2	Аграрен сектор	1071	6.4	5.5
3	Индустрия	5304	31.8	27.3
4	Услуги	10316	61.8	53.2
5	Корективи	2707		14.0
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16)	19 398		100.0
	По елементи на крайното използване:			
7	Крайно потребление (8+9)	15 940		82.2
8	Индивидуално	14 322		73.8
9	Колективно	1 618		8.4
10	Бруто капиталобразуване (11+12)	4 288		22.1
11	В основен капитал	4 135		21.3
12	Изменение на запасите	153		0.8
13	Външнотърговско салдо (14-15)	-830		-4.3
14	Износ на стоки и услуги	13 292		68.5
15	Внос на стоки и услуги	14 122		72.8
16	Статистическа разлика	0		0.0

¹ Сезонно неизгладени данни.

Таблица 2

 Темп на прираст на БВП - общо и по компоненти¹

(Проценти)

		Темп на прираст спрямо предходно тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходна година			
		III 2012	IV 2012	I 2013	II 2013	III 2012	IV 2012	I 2013	II 2013
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+...+11):	0.1	0.1	0.0	-0.1	0.3	0.5	0.4	0.2
2	Селско, горско и рибно стопанство	0.3	0.9	2.6	2.2	3.9	3.0	3.6	6.2
3	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-0.6	2.1	-0.6	0.5	1.2	2.9	1.9	1.4
4	Строителство	-2.5	-3.2	-1.8	-0.7	-8.0	-8.5	-8.3	-8.0
5	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	-0.2	1.7	-1.3	0.4	0.5	4.1	1.6	0.6
6	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	0.9	0.5	0.5	0.7	-2.8	-1.7	1.2	2.6
7	Финансови и застрахователни дейности	-0.4	-2.3	0.9	3.9	0.1	-4.6	-1.6	2.0
8	Операции с недвижими имоти	-0.4	-0.8	0.2	0.2	1.1	-2.2	-0.9	-0.8
9	Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	0.4	-2.0	2.4	2.0	-1.0	-14.6	0.3	2.7
10	Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	0.0	2.3	-2.1	0.7	-1.5	4.4	-0.9	0.8
11	Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	-0.6	0.4	-0.9	-0.3	-3.3	-0.1	-1.3	-1.5
12	Корективи	0.6	-0.8	1.6	-0.5	2.5	1.3	-1.0	0.8
13	Брутен вътрешен продукт	0.1	0.1	0.1	-0.1	0.7	0.6	0.4	0.2
	По елементи на крайното използване:								
14	Крайно потребление	0.0	-0.5	-0.3	1.0	1.7	0.4	-0.4	0.2
15	Индивидуално	-0.1	-0.7	-0.6	0.1	2.0	0.2	-1.0	-1.3
16	Колективно	0.3	0.5	1.0	0.7	0.9	0.3	3.2	2.6
17	Бруто капиталообразуване	.	.	.	.	.	.	.	.
18	В основен капитал	0.3	1.0	2.5	-2.4	-0.7	3.1	5.0	1.4
19	Изменение на запасите	.	.	.	.	.	.	.	.
20	Външно търговско салдо	.	.	.	.	.	.	.	.
21	Износ на стоки и услуги	-0.3	-0.7	3.1	2.3	-0.6	-1.5	10.8	4.5
22	Внос на стоки и услуги	-2.8	-1.6	4.1	2.4	2.6	-0.4	5.6	2.0
23	Статистическа разлика	.	.	.	.	.	.	.	.

¹ По средногодишни цени на 2005 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни, проценти. Темпът на прираст е изчислен въз основа на верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2005 година. Повече информация за прилаганите методи може да се намери в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт“, методология: [Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените](http://www.nsi.bg/otrasal-metodologia.php?otr=10). Тримесечни сезонно изгладени данни - методология (<http://www.nsi.bg/otrasal-metodologia.php?otr=10>).